

ตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ในปี 2539 เป็นปีมหาสิริมงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จะเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 50 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ถือเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์นานที่สุดในโลก รัฐบาลได้กำหนดให้มีงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2539 เพื่อถวายเป็นพระราชสักการะและถวายชัยมงคล รวมทั้งเพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้แสดงความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ และพสกนิกรอย่างอเนกอนันต์ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี เห็นชอบให้มีการจัดทำตราสัญลักษณ์ประจำงาน

ฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีขึ้น โดยมีมุ่งหมายให้ตราสัญลักษณ์ สื่อความหมายดังนี้

1. เป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชวงศ์จักรี
2. จะต้องแสดงให้เห็นประจักษ์ในศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย ตลอดทั้งเอกลักษณ์ของชาติอย่างถูกต้อง
3. แสดงให้ประจักษ์ในความภาคภูมิใจที่ชาวไทยได้มีพระมหากษัตริยาธิราช ผู้ทรงพระปรีชาญาณยิ่ง และทรงปกครองประชาชนชาวไทยในระบอบประชาธิปไตยอย่างร่มเย็นเป็นสุขมาจนถึง 50 ปี
4. แสดงให้ประจักษ์ในความเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน

การประกวดแบบตราสัญลักษณ์

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานอำนวยการ ได้แต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการตัดสิน

แบบตราสัญลักษณ์ที่ส่งเข้าประกวดเป็นภาพขาว-ดำและภาพสีขนาด 30 x 40 เซนติเมตร คณะกรรมการฯ ประกาศรับแบบตราสัญลักษณ์ดังกล่าว ในเดือนพฤษภาคม 2537 มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดทั้งสิ้น 143 แบบ คณะกรรมการตัดสินได้พิจารณาและคัดเลือกแบบสัญลักษณ์ไว้ 5 แบบ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อขอพระบรมราชวินิจฉัย พระองค์ทรงทอดพระเนตร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลือกแบบตราสัญลักษณ์ของนางสาววิยะดา เจริญสุข ผู้ออกแบบเป็นอันดับ 1 และแบบของนายปรีชา จันทรเปล่ง ผู้ออกแบบเป็นอันดับ 2 และทรงมีพระราชกระแสโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ออกแบบอันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 แกะไขแบบบางส่วนให้เหมาะสมและงดงามยิ่งขึ้น เมื่อการปรับปรุงแก้ไขทั้งหมดลงแล้วสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่นางสาววิยะดา เจริญสุข เป็นผู้ออกแบบได้รับรางวัลชนะเลิศรัฐบาลจึงได้ประกาศใช้เป็นตราสัญลักษณ์ประจำงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีในครั้งนี้

ความหมายของตราสัญลักษณ์

แบบตราสัญลักษณ์ที่ชนะการประกวดและได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็น

สัญลักษณ์ประจำพระราชพิธีกาญจนาภิเษก มีส่วนประกอบที่สื่อความหมายและแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติหลายประการ กล่าวคือ

ตราพระราชลัญจกร อันเป็นตราประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เป็นหลักสำคัญ มีตราพระบรมราชวงศ์จักรี และพระมหามงกุฎอยู่ด้านบน เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี มีพานเครื่องสูง 2 ชั้น ที่มักอยู่ในมโนภาพของผู้คนทั่วไป เมื่อนึกถึงสัญลักษณ์ของรัฐธรรมนุญที่เป็นเครื่องหมายแสดงถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีช้าง 2 เชือก เยืนตราอยู่ภายใต้เศวตฉัตร ซึ่งสามารถตีความหมายได้หลายประการ ดังนี้

ความหมายที่ 1 ช้างเป็นพาหนะของพระเจ้าแผ่นดิน เป็นเหมือนข้าช่วงให้ของพระมหากษัตริย์ จึงเปรียบได้กับประชาชน ซึ่งเป็นเหมือนข้ารับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท ในสัญลักษณ์จึงเสมือนพสกนิกรเทิดทูน และเชิดชูองค์พระมหากษัตริย์และราชวงศ์จักรี ขณะเดียวกันก็ได้อยู่เย็นเป็นสุขภายใต้ร่มฉัตร

ความหมายที่ 2 ช้างเผือกเป็นสัตว์คู่บารมีขององค์พระมหากษัตริย์ อีกทั้งตามความเชื่อทางพราหมณ์ ช้างเผือกที่มีลักษณะตรงตามตำราจะมีส่วนช่วยหนุนให้เกิดทั้งทางแสนยานุภาพ และพระปรีชาสามารถ ความรอบรู้แก่องค์พระมหากษัตริย์ จึงแสดงถึงความเป็นผู้มีบุญญาธิการ และทรงพระปรีชาญาณ

ความหมายที่ 3 ช้างมีความเป็นมาคู่กับประวัติศาสตร์ของชาติมาโดยตลอด อีกทั้งเป็นสัญลักษณ์ที่เคยใช้ในธงชาติไทยในอดีต และเป็น

สัตว์ที่มีอายุยืนยาว จึงเปรียบกับประเทศไทย ซึ่งมีอายุและประวัติศาสตร์ยาวนานเช่นกัน

เหตุผลประกอบอื่นๆข้างเป็นหนึ่งในสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ที่สมควรช่วยกันอนุรักษ์พันธุ์ไว้ การนำมาใช้ในสัญลักษณ์ ก็หวังผลต่อเนื่องที่อาจช่วยกระตุ้นให้คนมองเห็นถึงความสำคัญของช้าง และหากมั่นใจว่าวันข้างหน้าช้างสูญพันธุ์ไปอย่างน้อยก็มีรูปพรรณและความเป็นมาของช้างเหลือไว้ในสัญลักษณ์ให้คนรุ่นหลังระลึกถึงกันบ้าง

ส่วนล่างสุดของตราสัญลักษณ์ มีแถบรีบบนที่ปรากฏตัวอักษรบอกว่าเป็นสัญลักษณ์ประจำงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในส่วนนี้คณะกรรมการฯ มิได้ระบุว่าต้องมี แต่ผู้ออกแบบตราสัญลักษณ์ เห็นว่าหากมีจะช่วยสื่อความเข้าใจให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

การประดับและการขออนุมัติใช้ตราสัญลักษณ์

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรม-

ราชานุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ เนื่องในมหามงคลวโรกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

รัฐบาลได้ประกาศเชิญชวนหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ได้ประดับตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ตามสถานที่อาคารของหน่วยงานในบริเวณที่เหมาะสม เพื่อเป็นการถวายราชสักการะและแสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทั้งนี้ให้เริ่มประดับได้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ จนถึงสิ้นปี ๒๕๓๙

สำหรับหน่วยงานใดที่มีความประสงค์จะนำตราสัญลักษณ์ฯ ไปประดับในโครงการหรือกิจกรรมอื่นใดเป็นการพิเศษ ซึ่งนอกเหนือจากการประดับตามที่กำหนดไว้ข้างต้น ให้แจ้งความประสงค์เพื่อขออนุมัติใช้ตราสัญลักษณ์ฯ ไปยังสำนักราชเลขาธิการในการในพระบรมมหาราชวัง หมายเลขโทรศัพท์ ๒๒๕๓๔๕๗-๖๒ ต่อ ๓๕๖ โดยมีราชเลขาธิการ เป็นประธานคณะกรรมการอนุมัติให้ใช้สัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

เอกสารอ้างอิง

“ตราฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี.” บ้านเมือง (๗ มี.ค. ๓๘) ๑๑.

“วชิระดา เจริญสุข ผู้ออกแบบตราสัญลักษณ์ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี.” ขวัญเรือน ๒๗, ๕๖๕ (มี.ย. ๓๘) ๓๑๗ - ๓๑๘.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายละเอียดของการประดับตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี.